

Turínska Charta

ÚVOD

Medzinárodná federácia historických vozidiel (FIVA) je celosvetová federácia klubov historických vozidiel. FIVA iniciuje a podporuje zachovanie a zodpovedné používanie historických vozidiel, ako dôležitej súčasti nášho technického a kultúrneho dedičstva.

Dôležitosť historických vozidiel spočíva v ich úlohe dopravných prostriedkov, svedkov historických súvislostí doby svojho vzniku, technickej a umeleckej úrovne tejto doby a v neposlednom rade v ich vplyvu na rozvoj spoločnosti.

Charta sa týka mechanicky poháňaných cestných vozidiel a ďalších pozemných nekoľajových vozidiel.

Konkrétne vozidlo môžeme definovať ako historické, pokiaľ spĺňa požiadavky Charty a spĺňa definíciu FIVA.

Charta môže zahŕňať tiež budovy a ďalšie artefakty, s historickými vozidlami a dobou ich vzniku súvisiacimi, ako sú továrne, čerpacie stanice, cesty a pretekárske trate.

Majitelia, správcovia zbierok historických vozidiel a ich renovátori sú dlhé roky veľmi úspešní pri vyhľadávaní, ochrane a udržiavaní týchto vozidiel v prevádzkyschopnom stave. Turínska Charta bola FIVA prijatá, aby poslúžila veteránskej obci ako návod pri rozhodovaní a starostlivosti o historické vozidlá. Turínska Charta je súborom základných návodov a postupov na používanie, údržbu, uchovanie, renováciu a opravy historických vozidiel.

Táto charta sa inšpiruje podobnými dokumentmi a vychádza z Benátskej charty UNESCO (1964), Barcelonskej charty (historické plavidlá, 2003) a Rižskej charty (koľajové vozidlá, 2005).

Text CHARTY

Článok 1, "Ciele"

Cieľom charty je zachovať a uchrániť históriu vozidiel, vrátane ich technického prevedenia, podoby, funkcií, zdokumentované histórie a ich vzťahov k spoločnosti a sociálnemu prostrediu.

Aby sme dokázali problematiku lepšie porozumieť, lepšie ju oceniť, zabezpečiť zachovanie vozidiel a umožniť ich prevádzkovanie na verejných komunikáciách, musíme využiť rôznych spôsobov bádania, dostupných vedeckých, technických a historických poznatkov, vrátane zapojenia najrôznejších inštitúcií, ktoré sa v tejto oblasti angažujú.

Článok 2, "Budúcnosť"

Konzervovanie, reštaurovanie a všetky ďalšie súvisiace práce musia byť vedené ako snahou o zachovanie historických vozidiel ako technických artefaktov na jednej strane, tak ako svedkov histórie a kultúry dopravy na strane druhej. S najväčšou naliehavosťou je potrebné odovzdať budúcim generáciám vedomosti o používaných materiáloch, pracovných postupoch a technológiách. Snažme sa tiež o uchovanie remesiel, odborných znalostí a špeciálnych vedomostí, vzťahujúcich sa na výrobu a prevádzku týchto vozidiel.

Článok 3, "Starostlivosť"

Pre prežitie historických vozidiel je nevyhnutná trvalá a sústavná starostlivosť.

Užívanie historických vozidiel, vrátane prevádzkovania na verejných komunikáciách je pre ich uchovanie potrebné. Je to jediná cesta, ako historickým vozidlám porozumieť a odovzdať tradičné vedomosti, týkajúce sa ich riadenia a údržby, budúcim generáciám.

Článok 4, "Postavenie"

Pre zachovanie historických vozidiel je potrebné, aby bola vnímaná ako prirodzená súčasť verejného života a ako príspevok do nášho všeobecného kultúrneho dedičstva.

K tomu je potrebné zachovať aj možnosť ich používania. Nesmie to však byť za cenu vynucovanie väčších úprav historických vozidiel, ako je nevyhnutne potrebné.

Nevyhnutné úpravy nesmú byť v rozpore s historickou podstatou. Zásadne nesmie zmeniť dobové prevedenie a vzhľad vozidla.

Článok 5, "Postupy"

Pre zachovanie historického vozidla sú nevyhnutné zásahy a renovácie najrôznejšie hĺbky a rozsahu.

Zachovanie predstavuje starostlivosť a ochranu pred chátraním či zničením, ktoré musia zabezpečiť ochranu aktuálneho stavu, jedinečnosti a historickej kvality vozidla alebo predmetu.

Konzervácia zahŕňa všetky činnosti, slúžiace na zabezpečenie a stabilizáciu vozidla alebo predmetu, ktoré nezmení jeho súčasti, materiály a historickú podstatu.

Konzervácia nesmie vystaviť predmet historickej a dokumentačnej hodnoty žiadnemu riziku. Slúži výhradne na zabránenie alebo minimálne spomalenie postupu chátrania predmetu. Obvykle nesmú byť vplyvy konzervačných postupov zvonku viditeľné.

Reštaurovanie je proces, pri ktorom dochádza k náhrade chýbajúcich dielov či zostáv, ktorého cieľom je vrátiť vozidlo do pôvodného stavu a zachádza teda do väčšej hĺbky než konzervácie.

Reštaurované časti by mali byť citlivo patinované, aby splynuli s pôvodným historickým okolím, ale musia byť pri detailnom pohľade rozpoznateľné.

Oprava naproti tomu spočíva v prispôbení, renovácii alebo náhrade existujúcich alebo chýbajúcich súčastí. Oprava opätovne uvedie vozidlo do prevádzkyschopného stavu a nemusí úplne dôsledne rešpektovať historickú originalitu vozidla.

Zachovanie, konzervácie a opravy sú odborné procedúry, ktorých cieľom je zachovanie a sprístupnenie techniky, estetiky, funkčnosti, sociálne a historické hodnoty vozidla zrakom verejnosti.

Tieto procedúry musia vychádzať z pochopenia a rešpektovania pôvodného stavu každého jednotlivého vozidla a jeho historického pozadia. Tieto procedúry musia rešpektovať individuálnu historickú identitu vozidla a informácie, dostupné v dobových dokumentoch.

Článok 6, "História"

Akékoľvek zmeny či úpravy vozidla, vykonané počas jeho bežného používania, aj tie, ktoré zmenili jeho stav oproti podobe v akej bolo dodaných na trh, sú svedectvom jeho histórie a mali by byť ako také zachované. Z tohto dôvodu nie je vhodné ani nevyhnutné, reštaurovať vzhľad a technické prevedenie vozidla do stavu, v akom bolo vyrobené.

Reštaurovanie do pôvodného stavu a vzhľadu, zodpovedajúcim určitému konkrétnemu obdobiu, musí predchádzať veľmi starostlivé štúdium historických záznamov a dokumentov a celý postup musí byť starostlivo naplánovaný.

Súčasti a materiály, použité k náhrade historicky originálnych dielov počas renovácie vozidla, musia byť označené trvalou značkou a tak odlišiteľné od častí historicky pôvodných.

FIVA odporúča pre označenie vymenených súčastí použiť systém, uvedený v Prílohe 1 Charty.

Článok 7, "Presnosť, vernosť"

Pri renovácii historického vozidla je potrebné prednostne použiť historicky verné materiály, pracovné postupy a technológie. Výnimkou môžu byť prípady, kedy to nie je možné z dôvodov ich nedostupnosti, dôvodov bezpečnostných alebo legislatívnych.

Zvlášť pri konzervácii historických materiálov nemusia byť tradičné prostriedky vhodné. V takom prípade môžu byť použité moderné materiály a technológie, za predpokladu, že bola prakticky preverená ich vhodnosť a trvanlivosť.

Článok 8, "Vzhľad"

Všetky modifikácie historického vozidla, z najrôznejších dôvodov požadované mimo obdobia jeho bežnej životnosti, musí byť vykonané citlivo a s rešpektom k pôvodnej stavbe a vzhľadu vozidla.

Takéto úpravy by mali byť vratné. Odporúča sa uchovať odstránené originálne diely pre neskoršie použitie a ako doklad o pôvodnom stave vozidla.

Článok 9, "Plánovanie"

Akékoľvek práce, vykonávané na historickom vozidle, by mali byť systematicky naplánované a vhodným spôsobom dokumentované.

Tieto záznamy by mali byť zachované spolu s vozidlom.

Článok 10, "Archivácia"

Osoby, dielne a organizácie, zainteresované v procese zachovania, konzervácie, renovácie, opráv a prevádzky historických vozidiel, by mali prijať príslušné kroky na ochranu svojich záznamov a archívnych dokumentov.

Článok 11, "Štatút, postavenie"

Inštitúcie, pôsobiace v oblasti ochrany a prenosu vedomostí alebo špeciálnych zručností a remesiel, potrebných na zachovanie a prevádzky historických vozidiel, by sa mali snažiť o uznanie vládnyimi inštitúciami, spravujúcimi kultúrne dedičstvo, a to na národnej i medzinárodnej úrovni.

Ako súčasť kultúrneho dedičstva by mali byť tiež chránené archívy, uchovávajúce dokumentáciu, výkresy, fotografie či iné média a artefakty, vzťahujúce sa k problematike historických vozidiel.

Príloha 1:

Odporúčaný systém označovania:

Pre trvalé označenie systém užíva nasledujúcich písmen:

NB = "novovyrobené" - čo najpresnejšie vyrobená kópia z hľadiska tvaru, materiálu a technológie, (podľa zdokumentovaného originálu).

FR = "voľná rekonštrukcia" - kópia, zhotovená bez pôvodnej vzorky, bez ohľadu na pôvodný tvar, materiál a technológiu. Súčasť však plní svoju funkciu zhodne s pôvodným dielom.

SK = "konzervačná stabilizácia" - dodatočne vykonané konštrukčné zosilnenie, nevyhnutné na uchovanie pôvodného dielu.

Odporúčame použiť k uvedeným písmenám tiež vyznačenie roka renovácie / výroby dielu pomocou dvojčíferného kódu. (Např.NB13)

Pracovná skupina Turínskej Charty / Kultúrnej komisie FIVA;

Thomas Kohler, Gundula Tutt, Rainer Hindrischedt, Mario De Rosa, Alfieri Maserati, Stefan Musfeld & Mark Gessler